

I. Lý do chọn đề tài

Quan hệ mẹ chồng – nàng dâu trong gia đình là một quan hệ rất nhạy cảm. Dưới thời phong kiến, nàng dâu thường về nhà chồng với tư cách là “gả bán”, nên họ về nhà chồng có quyền uy tuyệt đối. Nên làm trái ý bà, bà có thể tống nàng dâu ra khỏi cửa hoặc cưới vợ khác cho con. Ngày nay tư thế người làm dâu về nhà chồng đã khác hẳn. Hầu hết người con gái bước lên xe hoa khi đã trưởng thành, nhiều người có học vấn, có việc làm, có tài sản riêng. Họ về làm dâu cũng không phải do “gả bán” mà yêu nhau thì tự nguyện về chung sống với nhau, chứ không phải cốt bám vào gia đình nhà chồng mới tồn tại được. Cho nên, cảnh đi làm dâu thời nay đã khác hẳn xưa. Xã hội ngày nay đã thay đổi cơ bản, vai trò người phụ nữ trong gia đình và xã hội đã khác xưa và do đó vai trò làm dâu cũng khác. Ngày nay, các cô gái trẻ may mắn và hạnh phúc hơn nhiều so với các thế hệ phụ nữ trước đây khi bước vào hôn nhân. Khoảng cách giữa hai thế hệ đã dần dần được

---

Nhóm sinh viên: K53 Công tác xã hội

Khoa : Xã hội học

Page 1

---

thu hẹp lại, mối quan hệ giữa mẹ chồng và nàng dâu cũng được cải thiện một cách rõ rệt: mẹ chồng coi con dâu như con ruột và ngược lại con dâu chăm sóc cho mẹ chồng và gia đình bên chồng một cách tận tụy, chu đáo, mẹ chồng, con dâu làm tròn bổn phận và vai trò của mình trong gia đình...

Tuy nhiên dù có khác thế nào đi chăng nữa, nàng dâu vẫn là một thành viên mới của gia đình nhà chồng. Người con dâu có tìm được hạnh phúc hay không một phần cũng dựa trên mối quan hệ tốt đẹp với gia đình nhà chồng. Không phải gia đình nào cũng có hoàn cảnh giống nhau, bên cạnh những mặt tích cực vẫn còn tồn tại một số hạn chế như những mâu thuẫn, những xung đột vẫn còn xảy ra, tồn tại ở một số gia đình Việt Nam thời hiện đại. Sự bất hòa trong mối quan hệ mẹ chồng và nàng dâu là một trong những vấn đề nổi bật đang được quan tâm. Bởi qua thực tế, chúng ta đã nhận thấy các nàng dâu hiện đại đã thoát khỏi phận “ăn gửi, ở nhờ”, nhiều khi giống như “người làm mướn không công” của thời phong kiến nhưng họ lại vấp phải những khó khăn mới mà không phải ai cũng vượt qua được. Số vụ ly hôn gần đây có nguyên nhân không phải do mâu thuẫn vợ chồng mà do nàng dâu mâu thuẫn với mẹ chồng hoặc cả gia đình chồng chiếm một tỷ lệ không nhỏ.

Mâu thuẫn mẹ chồng – nàng dâu là rất khó tránh khỏi và thường gay gắt khi một bên là quyền uy và sự đòi hỏi quá cao, còn một bên là tình cảm, lòng tự trọng bị tổn thương, khả năng đáp ứng cũng như sức lực và sự chịu đựng của con người chỉ có hạn. Quan hệ mẹ chồng – nàng dâu một thứ luật pháp không thành văn đã đổi thay về chất. Quan hệ này không mất đi nhưng nó được chuyển từ quan hệ quyền uy sang quan hệ tình cảm.

Trước tiên để tìm hiểu những mâu thuẫn trong mối quan hệ giữa mẹ chồng và nàng dâu, chúng ta cần tìm hiểu những nguyên nhân dẫn tới những mâu thuẫn này.

II. Nội dung chính:

1. Các công cụ khái niệm và lý thuyết ứng dụng:

1.1 Khái niệm gia đình:

Gia đình là một cộng đồng người sống chung và gắn bó với nhau bởi các mối quan hệ tình cảm, quan hệ hôn nhân, quan hệ huyết thống,^[1] quan hệ nuôi dưỡng và/hoặc quan hệ giáo dục. Gia đình có lịch sử từ rất sớm và đã trải qua một quá trình phát triển lâu dài. (*Gia đình học*, Lê Thị Quý- Đặng Cải Khanh, NXB ĐHQGHN,)

1.2. Lý thuyết xung đột:

1.2.1. Nội dung lý thuyết.

Thuyết xung đột được xem như một bước phát triển của thuyết cấu trúc - chức năng

Thuyết xung đột có nhiều nguồn gốc khác nhau như thuyết Marx, tác phẩm của Simmel về xung đột xã hội...

Trong những năm 1950-1960 nó đã thay thế cho thuyết chức năng- cấu trúc.

Thuyết xung đột được xem như một bước phát triển của thuyết cấu trúc - chức năng

Thuyết xung đột có nhiều nguồn gốc khác nhau như thuyết Marx, tác phẩm của Simmel về xung đột xã hội...

Trong những năm 1950-1960 nó đã thay thế cho thuyết chức năng- cấu trúc

1.2.2. Gia đình tiếp cận dưới góc độ lý thuyết xung đột:

Gia đình là một nhóm xã hội gồm nhiều cá nhân có nhân cách, lý tưởng, giá trị, sở thích, mục đích... khác nhau.

Nhóm sinh viên: K53 Công tác xã hội

Khoa : Xã hội học

Page 3

Xung đột là một bộ phận tự nhiên trong đời sống gia đình. Mỗi cá nhân không phải bao giờ cũng hòa hợp với nhau. Các gia đình thường có bất đồng từ nhỏ đến lớn. Họ chỉ khác nhau về tần số, mức độ, tính chất, biểu hiện và cách giải quyết xung đột.

1.2.3 Cơ sở xung đột của gia đình.

↳ Cá nhân nào nắm được quyền lực sẽ đạt được mục đích của mình trong xung đột

Trong các gia đình thời xưa cũng như gia đình hiện đại thì mâu thuẫn giữa mẹ chồng và nàng dâu cũng rất phổ biến. Chính việc xác định được cơ sở của mâu thuẫn đã tạo điều kiện để giải quyết mâu thuẫn mẹ chồng nàng dâu được tốt hơn.

1.3. Lý thuyết tương tác biểu trưng:

Khái niệm lý thuyết tương tác biểu trưng là quan điểm cho rằng các cá nhân trong quá trình tương tác qua lại với nhau không phản ứng đối với các hành động trực tiếp của người khác mà đọc và lý giải chúng. Tất cả các nhà tương tác biểu trưng đều nhất trí về vai trò trung tâm của con người là khả năng tạo nên và sử dụng những biểu trưng.

Theo Steven L. Nock (1978), một cách tiếp cận đặc biệt thành công của các nhà tương tác biểu trưng là nghiên cứu về gia đình như một hệ thống các vai trò.

Vận dụng lý thuyết này vào xử lý các vấn đề gia đình, các nhà xã hội học thấy rằng sẽ rất có ý nghĩa nếu ta coi gia đình như một màn kịch, trong đó các thành

Khoa : Xã hội học

viên đóng vai trò nhất định. Như vậy mỗi thành viên đều phụ thuộc vào thành viên khác khi đóng vai trò của mình. Khi đó:

Mỗi thành viên phải xác định vai trò của mình

Những đòi hỏi chức năng của gia đình

Khi các thành viên được nhận định trong các vị trí nhất định, sẽ biểu hiện sự thỏa hiệp của họ, để tránh đi sự phá vỡ vai trò.

Muốn tạo nên sự bình đẳng thì sự đòi hỏi của vai trò nên đặt trong sự phù hợp giữa các tài năng và kỹ năng. Không có sự ngang bằng nhau ở mọi sự vật (hiện tượng) có vai trò để dẫn tới uy tín và thành công, có vai trò để thực hiện hơn vai trò khác. Như vậy các vai trò nhận được những phần thưởng không ngang nhau, khi đó gia đình phải mặc cả, thỏa thuận.

Các vai trò trong gia đình là sự mặc cả và luôn luôn phát triển.

Như vậy, khi áp dụng vào xử lý vấn đề mâu thuẫn giữa mẹ chồng – nàng dâu ta có thể để hai bên xác định rõ vai trò, vị trí, nhiệm vụ bổn phận của mình trong gia đình. Hơn nữa, mối quan hệ này ngày nay đã không còn là mối quan hệ quyền uy nữa mà là mối quan hệ tình cảm nên việc điều chỉnh tâm lý, tình cảm của mỗi người là cần thiết. Dưới đây là những việc mọi người trong gia đình nên làm, đặc biệt là mẹ chồng – nàng dâu cần thực hiện với vai trò của mình để tránh mâu thuẫn, cải thiện mối quan hệ.

Việc xác định được nguyên nhân gây ra xung đột giữa mẹ chồng và nàng dâu là điều kiện để giải quyết những bất hòa trong gia đình được tốt hơn.

2. Nguyên nhân gây ra mâu thuẫn giữa mẹ chồng và nàng dâu.

Các nguyên nhân chính dẫn đến các mâu thuẫn trong mối quan hệ mẹ - chồng nàng dâu:

- Trong đời sống hôn nhân luôn tồn tại hai phía của tình yêu: Vợ chồng yêu nhau là một phía; Còn một phía khác của tình yêu mà các cặp vợ chồng ít nhìn thấy, đó là mẹ yêu con trai.

Trong tình yêu luôn có yếu tố sở hữu: Anh là của em, con là của mẹ. Người mẹ mang nặng đẻ đau, vất vả nuôi con suốt hai, ba chục năm trời nên tình yêu mẹ dành cho con lớn như biển cả và không thể lấy tình yêu của người con gái dành cho người con trai mà so sánh được. Vậy mà chỉ sau một lễ cưới, tình yêu của con trai lại nghiêng hẳn về phía một người con gái trước đây rất xa lạ. Đó là sự mất mát lớn lao đầu tiên của người mẹ khi con trai họ lấy vợ.

Đã là tình yêu ắt sẽ có ghen tuông. Tình yêu người mẹ dành cho con trai cũng là một phía tình yêu và cũng có ghen tuông. Đây là nguyên nhân quan trọng nhất dẫn tới những xung đột gay gắt giữa mẹ chồng và nàng dâu. Có những người mẹ rất hiền từ nhưng khi có con dâu thì trở nên đáo đả, xét nét, bắt lỗi con dâu đủ điều. Đó không phải là bản tính quá quắt của các bà mẹ chồng, cũng không phải do “khác máu tanh lòng” mà do bị sự ghen tuông thúc đẩy. Tâm lý người của người mẹ khi có con dâu thường tìm cách bới móc con dâu vì thấy con trai yêu vợ hơn mình. Với tư tưởng con dâu cướp tình yêu thương, sự quan tâm mà vốn dĩ trước đây con trai luôn dành cho mẹ. Đây là xung đột ngầm ít thể hiện ra bên ngoài

Xung đột giữa mẹ chồng và nàng dâu diễn ra gay gắt nhất trong thời gian đầu con trai lấy vợ. Trai yêu vợ mới, đó là những ngày nồng nàn nhất, anh chồng yêu chiều vợ nhiều nhất. Anh ta nói với vợ những lời ngọt ngào nhất, mua quà cho vợ, luôn tranh thủ đỡ đàn vợ. Tất cả những hành động đó không lọt qua mắt của một phía tình yêu khác, đó là người mẹ. “Tại sao nó mua quà cho vợ nó mà không mua quà cho mình, vì một đứa con gái mà nó có thể quên mình được ư? Cả đời nó chưa hề giặt quần áo hộ mẹ, vậy mà bây giờ nó giặt cả quần con cho vợ nó”. Những ý nghĩ âm thầm đó nung nấu tâm can của một người phụ nữ tự nhận rằng mình đã bị bỏ rơi. Và giữa ghen hờn ghen, người chịu đòn là cô con dâu. Tình trạng “ghen ăn tức ở” này sẽ giảm dần theo thời gian nếu nàng dâu biết nhịn và biết quan tâm đến

---

mẹ chồng. Nếu không, sự ghen tuông sẽ ngày càng nặng nề hơn, mâu thuẫn nàng dâu mẹ chồng cũng ngày một quyết liệt hơn. Hơn nữa, người chồng là cầu nối của mẹ và vợ, nếu anh ta bất lực trong việc hòa giải thì mâu thuẫn ngày càng tăng lên hoặc là anh ta hướng về phía mẹ hay là vợ mình thì mâu thuẫn càng lên đến đỉnh điểm.

- Hai con người khác nhau về tư duy và lối sống. Mẹ chồng luôn có tư tưởng mà con dâu cho rằng là “cổ hủ”. Các bà mẹ chồng vẫn giữ tư tưởng của thế hệ cũ, còn con dâu thế hệ ngày nay lại có suy nghĩ và hành động khác. Do sự khác biệt về ý thức, thói quen dẫn đến khoảng cách và sự bất hòa giữa mẹ chồng nàng dâu.

- Bất đồng về quan điểm sống và hoàn cảnh sống. mẹ chồng hay lấy cớ bắt lỗi con dâu. Mâu thuẫn giữa mẹ chồng nàng dâu còn xảy ra khi nàng dâu không biết làm việc nhà nhất là nội trợ. Có thể người con dâu này xuất thân trong một gia đình giàu sang không phải làm gì, nên khi phải làm gì người con dâu đó không biết làm được.

Ví dụ: mẹ chồng muốn việc chăm sóc con cháu phải theo ý bà nhưng con dâu lại tỏ ra không thích như thấy tay mẹ chồng bẩn không đảm bảo vệ sinh khi cho cháu ăn. Điều này thường xảy ra ở nông thôn khi mẹ chồng làm nghề nông trong khi con dâu làm ở nhà nước.

- Cách cư xử của các nàng dâu thời hiện đại có học vấn thường muốn độc lập về kinh tế là nguyên nhân dẫn đến mâu thuẫn với mẹ chồng. Đối với họ tư tưởng ăn bám luôn len lỏi trong đầu óc. Khi họ sống cùng gia đình nhà chồng, họ không muốn dựa dẫm vào nhà chồng để mang tiếng là ăn bám. Ngược lại học vấn cũng gây mâu thuẫn khi đồng lương chênh lệch nhau. Ví dụ như lương của mẹ chồng thấp hơn của con dâu mà lại sống chung trong một gia đình, mức đóng góp vào

---

trong sinh hoạt t cũng khác nên họ mâu thuẫn với nhau. Nhất là khi hoàn cảnh gia đình nghèo thì càng nảy sinh mâu thuẫn, căng thẳng. Nhưng cũng có khi mâu thuẫn xảy ra là vì người mẹ chồng cư xử không công bằng về kinh tế với các con, chỉ đem tiền cho con gái mà không để ý tới vợ chồng con trai, khiến nàng dâu thấy bất bình.

Ví dụ: Bước chân về làm dâu, Vân (Hoàn Kiếm, Hà Nội) đã biết ngoài ngôi nhà đang ở, Tú_ chồng cô còn đứng tên một mảnh đất khác ở vùng ngoại ô. Bố chồng mất sớm, cô em chồng cũng đã yên bề gia thất nên trong nhà chỉ còn vợ chồng Vân sống chung với mẹ chồng.

Do làm ăn thua lỗ nên cô em dâu và mẹ chồng ngấm ngấm bán đất. Mẹ chồng Vân đưa lại cho con trai ¼ số tiền bán đất được mà không nói với con dâu nửa lời. Vân cảm thấy bất mãn vì cách cư xử của mẹ chồng. Dù gì từ hồi về làm dâu, Vân luôn cố gắng chu toàn mọi chuyện bên nhà chồng. Mỗi tháng một lần vào dịp lĩnh lương, Vân không quên mua biếu mẹ chồng khi thì hộp sữa giàu canxi, lúc thì chiếc áo mới... Thế mà, mẹ chồng Vân vẫn coi con dâu như người dưng, tự quyết định bán đất mà không thèm bàn bạc với cô một câu.

Bất mãn vì cách cư xử của mẹ chồng, lại hậm hực với anh chồng nhu nhược, Vân đưa ý kiến xin mẹ chồng để vợ chồng cô được ăn riêng. Từ giờ, Vân quyết không “phục vụ” không công cho mẹ chồng nữa vì bản thân con dâu có tốt mà không được mẹ chồng đền đáp lại thì tách riêng cho đôi bên khỏi ức chế.

- Con dâu bất hoà với gia đình, ví dụ giữa nàng dâu với em gái của chồng, nàng dâu với em trai của chồng, hoặc với em dâu của chồng xảy ra xung đột, làm cho mẹ chồng không vui, trách tội con dâu. Hoặc là do nghe lời bàn tán, chàm chọc của những người xung quanh (hàng xóm hoặc họ hàng) mẹ chồng với con dâu cũng rất dễ xảy ra xung đột.

3. Những mâu thuẫn trong mối quan hệ mẹ chồng - nàng dâu

Trạng thái quan hệ mẹ chồng nàng dâu phản ánh trạng thái quan hệ tổng thể của một gia đình. Mẹ chồng và nàng dâu thường có sự bất hòa về:

2.1 Trong đời sống sinh hoạt hàng ngày:

- Nhiều việc trong cuộc sống như nhỏ nhặt những đồ cũng chính là lý do khiến mẹ chồng nàng dâu bất hòa, ví dụ như trong chuyện ăn uống, không hợp khẩu vị hay cách thức nấu ăn khác nhau cũng khiến mẹ chồng nàng dâu xích mích. Từ xa xưa người ta đã coi phụ nữ trong nhà là người “giữ lửa”, nghĩa là người phụ nữ ấy phải biết nấu bát cơm ngon canh ngọt cho chồng, cho con. Chính bữa ăn ấy là nơi cả nhà đoàn tụ, quây quần, chia sẻ với nhau sau một ngày làm việc, học tập vất vả.

Nhịp sống hiện đại, những công việc xã hội bận bịu kéo theo hệ quả là nhiều nàng dâu trẻ không biết hoặc không muốn vào bếp - lý do cơ bản dẫn đến xung đột với mẹ chồng.

- Không chỉ ăn uống mà nhiều bà mẹ chồng còn xét nét con dâu từ cách ăn mặc đến ứng xử lối sống. Nhiều bà mẹ than phiền con dâu của mình ăn mặc “Tây quá!”, có khi là nói bóng gió trước mặt con dâu. Tuy nhiên cũng có trường hợp cô con dâu quá hiện đại, phóng khoáng, vô tư, nhiều khi thành vô ý tứ khiến không chỉ mẹ chồng mà mọi người xung quanh cũng thấy khó chịu.

- Trong sự lựa chọn vui chơi giải trí của mẹ chồng nàng dâu cũng khác biệt nhau rõ ràng, ví dụ như con dâu trẻ thích hát karaoke, nghe nhạc trẻ sôi động còn mẹ chồng chỉ thích tuồng chèo, cải lương. Việc bắt đối phương phải thay đổi sở thích, quan điểm theo người kia là rất khó khăn, chính vì thế mâu thuẫn là điều khó tránh khỏi.

Khoa : Xã hội học

Ví dụ: Khi con dâu mẹ chồng váy ngã n đi làm mẹ chồng ngã i có ý kiến làm con dâu khó chịu. Nhưng các nàng dâu lại cho rằng phải ăn mặc hợp mắt. Chính vì cách nhìn nhận mỗi thời mỗi khác nhau nên có sự đối lập nhau.

Hoặc là mâu thuẫn vì mẹ chồng mê tín, như: Khi chị An có mang vào năm Hợi, bà nhất định bắt chị bỏ con vì không hợp tuổi. Dĩ nhiên, chị và chồng không đồng ý. Thế là từ khi cán bầu đến ngày sinh, chị phải chịu tiếp cảnh cúng bái trong nhà. Không chỉ vậy, bà còn cấm bốn cành dong ở bốn góc nôi của con chị, nhờ một ông thầy tay này đốt nhúm vàng mã, tay kia cầm lá bùa nhảy loi choi khắp căn phòng. Đứa trẻ khóc thét vì ngộp mùi nhang khói và ồn ào. Tức giận, chồng chị quát ầm ĩ lên và đuổi thầy ra khỏi nhà. Sau vụ đó, bà giận hai vợ chồng chị đến hơn tháng trời. Hết giận, bà lại lao vào... cúng giải hạn. Dù rất phiền lòng nhưng thương bà, chị cố nín nhịn cho qua. Thế nhưng, có một sự việc quả thật đã là giọt nước là tràn ly. Đứa nhỏ cảm vật đã mấy hôm. Chiều hôm đó, vợ chồng chị xin về sớm để đưa con đi bác sĩ. Bước vào nhà, chị hoảng vía khi thấy con khóc ngằn ngặt trên tay bà. Mẹ chồng đang cố đổ nước gì đó vào miệng cháu. Chị hét hoảng: "Mẹ cho cháu uống gì vậy?". Bà hồ hởi: "Nước phép đó con, có pha tro và một ít đất thiêng của cô Ba. Thằng nhỏ uống vào là hết bệnh ngay". Quá tức giận, chị giằng lấy con trên tay bà, thu dọn quần áo về nhà mẹ ruột, mặc kệ chồng năn nỉ hết lời.

- Điều kiện nghỉ ngơi, tinh dưỡng của mẹ chồng nàng dâu cũng có thể là một trong những yếu tố gây ra mâu thuẫn giữa mẹ chồng nàng dâu. Con dâu đi làm về, ngày hè nóng nực, mệt mỏi chỉ muốn bật điều hòa, trong khi đó mẹ chồng vì tiết kiệm hoặc không thích không khí của điều hòa nên chỉ muốn mở cửa sổ hặc dùng quạt điện. Mỗi người một ý kiến, một sở thích, và đều có lí lẽ của riêng mình nên rất khó để dung hòa cả hai.

2.2. Tranh dành quyền lực c và ảnh hưởng trong việc nuôi dạy con cháu:

-Giữa những cặp vợ chồng trẻ, lần đầu có con, dễ xảy ra xung đột, song cũng dễ hàn gắn, bởi họ vừa có chung một “tài sản” vô giá. Song cuộc chiến giữa các bà mẹ chồng và con dâu mới đích thực là gian nan. Ai cũng tìm cách chứng tỏ mình giữ vai trò quan trọng đối với đứa bé.

Bà mẹ chồng thì dựa vào kinh nghiệm nuôi trẻ còn cô con dâu ỷ vào thế sanh ra đứa trẻ và đang cập nhật các phương pháp nuôi dưỡng trẻ hiện đại.

Có vẻ như mâu thuẫn này là tất-lẽ-dĩ-nghiã vì cứ theo Triết học mà nói, có sở hữu cá nhân là ắt nảy sinh mâu thuẫn. “Hòa bình” có vẻ như rất quý hiếm khi hai người cùng “sở hữu” một tài sản, nhất là khi chủ sở hữu lại là... hai người đàn bà.

Nếu như câu cửa miệng của “chủ sở hữu 1” là: “Ngày xưa, mẹ toàn thế này, thế kia, có sao đâu...”, thì “chủ sở hữu 2” lại “bật”: “Bây giờ khác rồi, khoa học hiện đại thế này, thế kia...” .

Ví dụ: Từ hồi về làm dâu đến khi chưa sinh con, chị Quỳnh Hoa (Khu TT Thanh Xuân Bắc, Hà Nội) với mẹ chồng rất hoà hợp. Nhưng từ khi bé Kitty ra đời, mẹ chồng nàng dâu thành ra lục đục. Chung quy cũng chỉ vì quan điểm nuôi dưỡng trẻ.

Bà vì có kinh nghiệm nên rất tin vào cách nuôi con của mình, còn chị, với trình độ sau đại học chị cũng tin vào những kiến thức tiên tiến mình “update” được. Vậy là cuộc chiến giữa hai thế hệ xoay quanh một cục cưng bắt đầu.

Thoạt đầu là việc hễ cháu khóc là bà dỗ bằng cách bật tivi, bật đĩa. Con bé dần dà nghiện, im bật. Chị Hoa sợ hại mắt con góp ý với bà, lại mang cả sách ra đọc cho mẹ chồng nghe. Ai dè, bà nổi đóa rồi hờn mát, nói xa nói gần chuyện nàng dâu nhiều chữ về bắt bẻ mẹ chồng.

Việc cho bé ngủ cũng không đơn giản. Trẻ con cần ngủ rất nhiều, nhưng bà lại chẳng quan trọng đến việc nó ngủ. Hôm nào bà cũng thức đến 12h lướt đủ các

kênh, đến khi cô phát thanh viên chúc ngủ ngon, bà mới chịu cho nhà đài nghỉ và cũng mới i cho cháu ngủ. Chị Hoa xót con thì bà gắt: "Nó muốn ngủ bao nhiêu nó ngủ, không việc gì phải lo. Trẻ buồn ngủ, khóc ngủ, không nên ép".

Chưa kể đến chuyện chị Hoa quán triệt quan điểm là không bế con nhiều kể cả lúc đi ngủ, cho bé quen, nhưng bà nội thì lúc nào cũng khư khư bế cháu. Nói ra thì bà trách là không muốn cho bà bế cháu. Kinh nhất là trong vốn kiến thức của bà luôn có cả mấy những bài thuốc dân gian, mỗi lần cháu ốm là bà lập tức ra tay. Cháu mọc răng, sốt, đau bụng, đi ngoài, viêm họng... là bà bôi, giã, đắp hết lá nọ, lá kia. Bà nhất quyết không cho cháu uống kháng sinh với lý do sẽ cạy người đi, không lớn được. Trong khi nàng dâu như ngồi đống lửa vì muốn cho con đi khám để xem bệnh tình thế nào cho an tâm. Có những bài thuốc của các bà khiến y học bó tay, nhưng với bà vẫn đúng vì bà "đã nuôi thành bố nó khỏe mạnh, lực lưỡng đầy thôi"!

- Một tâm lý bình thường của người phụ nữ sau sinh là hay cáu gắt và khó nhẫn nhịn. Chính vì vậy, những bất đồng giữa mẹ chồng và con dâu về mọi việc, đặc biệt là trong phương pháp chăm sóc trẻ, hơn thế nếu lại không có được sự hậu thuẫn cũng như cảm thông của chồng thì rất dễ xảy ra những hệ lụy không tốt đẹp.

- Khoảng cách thế hệ là một trong những nguyên do dẫn đến những xung khắc này. Mẹ chồng thường dựa vào kinh nghiệm bản thân, theo truyền thống để chăm cháu, còn nàng dâu lại muốn vận dụng kiến thức khoa học trong cách nuôi dạy con. Có bà mẹ chồng cứ bắt hai mẹ con mới sinh nằm trên lò than cho ấm, nhất quyết không nghe con dâu giải thích khí carbon có thể gây độc hại cho trẻ và mẹ bé còn yếu

Bên cạnh đó, cùng là phụ nữ và luôn muốn được giữ vai trò là người chủ gia đình, cả mẹ chồng và nàng dâu đều muốn mình có "tiếng nói" trong việc nuôi dạy

---

con cháu. Nhưng nhiều khi, hai tiếng nói ấy lại không thống nhất, thậm chí mâu thuẫn ra mặt với nhau. Và khi ấy đứa trẻ sẽ không định hướng được thế nào là đúng, là sai.

Ví dụ: *Chị Quách Thu Nga (Bán hàng, 42 tuổi):*

Vợ chồng tôi đã 3 lần viết đơn li dị, không phải vì chồng tôi có bồ hay tôi không đảm đang, xấu xí, mà tất cả là do... mẹ chồng tôi. Ai đời con tôi dứt ruột đẻ ra mà bà hiền nhiên coi đó là tài sản riêng của mình. Việc ăn, ngủ, học hành của cháu bà giành quản lý hết.

Bà thương cháu là điều đáng mừng, nhưng tôi không an tâm về cách giáo dục của bà. Con tôi thích bất cứ cái gì bà cũng chiều. Cơm dọn ra nó kêu thức ăn chán bà vội vàng mang tô đi mua phở. Tối ngồi vào bàn học nó kêu ồn ào, bà bắt cả nhà “nhịn” xem ti vi cho cháu tập trung. Thậm chí bà còn có “tài khoản riêng” để cháu chơi điện tử!

Nhiều lúc không chịu được, tôi góp ý với bà thì bà nổi cáu, thế là không xảy ra “chiến tranh nóng” cũng có “chiến tranh lạnh”. Dĩ nhiên, sau đó chồng tôi được nghe rất nhiều điều xấu về tôi. Chồng tôi là người tốt, nhưng lại sợ mẹ. Hậu quả là chúng tôi suốt ngày dọa đưa nhau ra tòa. Đến nay thì “bộ sưu tập” đơn li dị đã lên đến con số 3

- Ngày nay, nhiều bậc cha mẹ do bận công tác xã hội hay mãi bươn chải làm ăn mà đành phải gửi con về quê cho ông bà “nuôi hộ”, hoặc “khoán trắng” việc chăm sóc, dạy dỗ con cho ông bà. Từ đó, hình thành nên tình trạng giáo dục cách thế hệ. Phương thức giáo dục gia đình này thường ảnh hưởng tiêu cực đến sự hình thành nhân cách của trẻ, làm sâu sắc thêm mâu thuẫn giữa mẹ chồng và nàng dâu.

2.3. Quan điểm giá trị củ a mỗi cá nhân:

- Sự cách biệt về thói quen sinh hoạt, hai môi trường khác nhau, thờ ại khác nhau, bố i cả nh cuộc sống khác nhau, khi hai thể hệ sống chung vớ i nhau sẽ s ảy ra những mâu thuẫn trong các vấn đề về quan niệ m ăn uố ng, nghỉ ngơi, vui chơ i giải trí...

+ Trong vấn đề ăn uố ng: khi cùng nhau ngồ i cùng mộ t mâm thì sẽ sinh ra vấn đề. Cả hai lớ p ngườ i đều muốn cả i biến đố i phươ ng, dẫn đến quan hệ mẹ chồng nàng dâu trở nên căng thẳng: mẹ chồng và con dâu không hợp khẩu vị, con dâu nấu ăn không ngon, quan niệ m v ề chất dinh d ưỡng trong mỗi bữa ăn của mỗi người khác nhau, không thống nhất...

+ Trong vấn đề sinh con và nuôi dạy con cái: có sự sai biệt về sinh con để cái và việc quản lý giáo dục con cái. Mẹ chồng nào cũng muốn sớm có cháu để bé, nếu con dâu về nhà chồng một thời gian dài mà không đẻ, hoặc là mẹ chồng có quan niệm rất nặng nề về trọng nam khinh nữ, mà con dâu lại sinh con gái, thì mẹ chồng khó tránh khỏi có chuyện.. Còn yêu cầu về mặt quản lý giáo dục con cái, mẹ chồng không mạnh mẽ và nghiêm khắc như con dâu, do đó mà về phương diện giáo dục nuôi dưỡng con cái, giữa mẹ chồng nàng dâu rất dễ nảy sinh những ý kiến khác nhau: Mẹ chồng thường nuông chiều cháu, nhiều khi lại kể tội mẹ nó. Còn con dâu thường qu ản lý con mình khắt khe hơn, không nuông chiều như mẹ chồng vì nghĩ nuông chiều sẽ làm con thêm hư, hay bắt con cái mình học thêm nhiều môn học ngoài giờ...

+ Trong vấn đề đối nhân xử thế: (quan hệ họ hàng, làng xóm, công việc..):

- *Quan hệ họ hàng ruột thịt, hàng xóm*: mẹ chồng luôn mong muốn con dâu đối xử tốt với những người trong họ hàng gia đình bên ch ồng, luôn có những đòi hỏi khắt khe và mong muốn con dâu mình sẽ thực hiện và thực hiện tốt. Người con dâu làm tròn bổn phận và đối nhân xử thế cho h p lý nhưng vẫn bị trách m óc,

Khoa : Xã hội học

---

chỉ trích, soi xét, tạo ra áp lực lớn cho họ. Con dâu bắt đầu hoà với gia đình, ví dụ giữa nàng dâu với em gái của chồng, nàng dâu với em trai của chồng, hoặc với em dâu của chồng xảy ra xung đột, làm cho mẹ chồng không vui, trách tội con dâu...

- Trong công việc: mẹ chồng luôn muốn con dâu chăm lo cho gia đình mình được chu đáo do vậy họ luôn có tư tưởng muốn con dâu của mình nghỉ việc ở cơ quan về nhà làm nội trợ vừa giúp gia đình, vừa nuôi dạy con cái được tốt hơn. Con dâu muốn khẳng định vị thế của mình trong xã hội trong công việc nên hăng say làm việc có thể bỏ quên gia đình...

2.4 Trong lĩnh vực kinh tế:

Sự tranh chấp về quyền lực, nói chung tiêu điểm tranh chấp của vấn đề mẹ chồng nàng dâu thường là quyền quyết sách và quyền kinh tế của gia đình:

- Vì công sức đóng góp cho gia đình hoặc sự thống nhất của các thành viên trong gia đình mà vị trí người mẹ luôn được đề cao và ủng hộ. Người mẹ luôn thấy được "chủ quyền" của mình trong nhà nói chung và với cậu con trai yêu quý nói riêng sau bao năm chăm bẵm và kỳ vọng của mình. Nhưng sau khi đã có con dâu, tình hình đã thay đổi, vai diễn ấy đã bị con dâu thay thế, quyền lực bị tước mất, địa vị cũng bị thay đổi. Mẹ chồng sinh ra bất mãn, không có cách nào thích ứng được với sự chuyển biến này. Đối với mẹ chồng: "Chủ quyền" tầm ảnh hưởng và tình cảm với người con trai bị san sẻ. Các quyết định trong ăn uống, sinh hoạt... của gia đình sẽ không còn được các thành viên trong gia đình nhất nhất ủng hộ như trước. Và người mẹ sẽ cảm thấy cần phải thể hiện, khẳng định hoặc tìm cách để giữ được vị thế của mình trong gia đình. Khi không được như ý sẽ nảy sinh mâu thuẫn. Quá khứ là của mẹ chồng còn hiện tại và tương lai là của mình. Mong muốn ban đầu là ít nhất giữ được "chủ quyền" và ảnh hưởng đối với người chồng. Sau nữa là với con mình khi sinh ra. Do sống lâu với mẹ đẻ, được chăm sóc chiều chuộng vô điều kiện nên trong thâm tâm khi về làm dâu cũng đòi hỏi ở mẹ

Nhóm sinh viên: K53 Công tác xã hội

Khoa : Xã hội học

Page 15

---

chồng như vậy. Mặt khác do đời sống hiện đại khi tự chủ được về kinh tế con dâu cũng đủ tự tin để tự quyết định nhiều vấn đề liên quan đến cuộc sống riêng của mình. Khi không được như ý sẽ nảy sinh mâu thuẫn.

- Lợi ích kinh tế, về mặt tiền nong, mẹ chồng thường đóng vai trò là người ban phát; con dâu đóng vai trò tiếp nhận. Phía tiếp nhận thì cho rằng tiền chi không đủ, chê là cho không công bằng. Giữa mẹ chồng nàng dâu nếu lấy tiền tài làm sợi dây níu kéo, thì gia đình sẽ biến thành thị trường, quan hệ mẹ chồng nàng dâu sẽ vĩnh viễn lắc lư trên cái cân mua bán. Ngược lại, nếu con dâu làm ra nhiều tiền của, giữ vai trò là người ban phát có thể khinh rẻ mẹ chồng, cho rằng họ ăn bám không làm ra tiền.

Chuyện mẹ chồng, nàng dâu xung quanh chuyện tiêu tiền giống như nghìn lẻ một chuyện... vụn vặt. Nhưng từ những vụn vặt ấy là mầm mống ung nhọt của gia đình. Không dễ bằng đôi ba câu khuyên giải là ổn. Có một người, hình như cũng nhiều kinh nghiệm trong cuộc sống gia đình với vô vàn những chuyện... vụn vặt không đâu đã tìm đến một con đường ngắn nhất.

Ngay cả khi mâu thuẫn đã tích tụ thành ung nhọt lớn, cảnh báo một nguy cơ đổ vỡ, vẫn có thể cứu vãn được bằng sự cởi mở và thiện chí. Lời nhà tư vấn gia đình khuyên, có lẽ là chí lý. Tôi chỉ xin được góp thêm một ý nhỏ nhỏ: Các cụ ta đã dạy, “Nhập gia tùy tục”. Khi mẹ chồng vốn tằn tiện, chi tiêu có cân nhắc thì cô con dâu dù có khảm khát tiền nong đến đâu cũng phải ý tứ một chút.

Không hẳn chỉ bận tâm tiêu tiền đó cho ai, nhằm mục đích gì, mà phải quan tâm đến mức độ mình tiêu tiền để người khác khỏi xót, dù không phải tiền của mình, khỏi tủi thân vì một đời tằn tiện, khỏi tức tối vì thấy ỷ nhiều tiền mà phung phí, khinh khi thiên hạ. Đồng tiền đem lại nhiều lợi ích lắm, ai cũng rõ, nhưng quá vô tư trong chi tiêu, đôi khi cũng gặp nhiều phiền lụy.

4. Hướng giải quyết

Xử lý mối quan hệ mẹ chồng - nàng dâu tốt hay xấu, có ý nghĩa đặc biệt với quan hệ gia đình. Bởi vì trong các gia đình hiện đại, vai trò của phụ nữ nặng hơn nam giới nhiều, thu nhập của phụ nữ đủ để nuôi sống bản thân họ, hoặc ngang bằng, có khi còn hơn của nam giới.

Nhưng có rất nhiều quan hệ có liên quan đến gia đình, mà đa phần là quan hệ đến giới nữ chứ không phải giới nam. Cho nên trạng thái quan hệ mẹ chồng nàng dâu phản ánh trạng thái quan hệ tổ tông thể của một gia đình. Nguyên tắc xử lý mối quan hệ mẹ chồng nàng dâu, kỳ thực chính là nguyên tắc xử lý mối quan hệ gia đình. Do vậy ở mỗi người cần có những thái độ hợp lý để giải quyết mâu thuẫn:

4.1 Đối với nàng dâu cần làm gì?

- Có một điểm quan trọng nhất là phải hiếu kính mẹ chồng, phải coi trọng sự tồn tại của mẹ chồng và giá trị địa vị của bà.
- Phải sống chan hoà với em gái của chồng, phải hoà mình vào gia đình nhà chồng.
- Phải trau dồi hứng thú và sở thích giống như mẹ chồng.
- Nếu có sai lầm thì phải dũng cảm thừa nhận và phải phục tùng, phải nhẫn nại.
- Phải quan tâm đến sức khỏe mẹ chồng, phải biết phương thức tính cách, hứng thú, sinh hoạt của mẹ chồng, không thể ép mẹ chồng thay đổi thói quen đã nhiều năm.
- Nếu mẹ chồng có quá nuông chiều cháu, thì nên khéo léo dùng lời khuyên ngăn, không được dùng lời ác độc để cãi lại mẹ chồng, làm phương hại đến tình

Khoa : Xã hội học

---

cả m toàn gia đình. Phải biết sống yên ổn, giữ gìn kỷ cương, cần cù tiết kiệm, thường xuyên xin ý kiến mẹ chồng về công việc gia đình.

- Về lợi ích kinh tế không nên đòi hỏi sự công bằng, cũng không nên so đo kỳ kèo. Nếu quyền kinh tế ở trong tay bạn thì đừng quên hàng tháng biếu mẹ tiền tiêu vặt.

- Không nên chỉ mua quần áo mới cho mình, cũng cần làm đẹp cho mẹ chồng, phải biết giữ thể diện cho mẹ chồng, đó cũng là điều về vang của con dâu.

- Đôi khi cũng phải để cho mọi người được thưởng thức những khẩu vị mới, nhưng không nên bắt cả gia đình phải ăn theo khẩu vị của mình.

- Phải biết lo liệu công việc gia đình, không thể không làm gì, cũng không thể tự tiện làm tất cả mà phải nghĩ đến mẹ chồng. Không để cho mẹ chồng cảm thấy phải gánh vác nhiều quá hoặc cảm thấy không có đất dụng võ, phải tôn trọng bà mẹ chồng có kinh nghiệm phong phú.

- Phải giữ thái độ lễ phép với mẹ chồng, phải ca ngợi mẹ chồng đúng nơi, đúng lúc, phải quan tâm đến mẹ chồng và phải vui vẻ tiếp thu sự giúp đỡ có thiện chí của mẹ chồng.

- Không nên nói nhiều đến chuyện nhà mẹ mình, đặc biệt là không nên luôn luôn gửi tiền về nhà mẹ đẻ.

- Vợ chồng không nên quá thân mật trước mặt mẹ chồng, nhất là mẹ chồng đã góa bụa, rất dễ gặp cảnh sinh tình, sinh ra ý ghen tuông, do đó mà không nên được cảm ghét nàng dâu.

- Không được cãi cọ với chồng trước mặt mẹ chồng.

4.2 Đối với vợ và mẹ chồng:

Mẹ chồng và vợ có tư cách là một người mẹ mẫu mực để con cháu noi theo. Cần có thái độ hợp lý để giữ mối quan hệ giữa mẹ chồng và nàng dâu không quá căng thẳng để tạo mối hòa hợp trong gia đình.

4.3 Đối với người đàn ông cần làm gì?

Cụ thể, khi mẹ chồng và nàng dâu có mâu thuẫn thì các anh nên :

Trước hết, các anh cần tránh im lặng bởi im lặng chỉ khiến mâu thuẫn thêm căng thẳng. Sự im lặng của các anh lúc này sẽ thể hiện thái độ vô trách nhiệm hoặc bất lực của mình trước xung đột gia đình đồng thời khiến mẹ và vợ thấy khó chịu.

Thứ hai, không giữ im lặng không có nghĩa các anh phải chọn cách bên mẹ hoặc bên vợ. Cần tránh thiên về một bên nào hay đứng hẳn về một phía nào. Việc bên người này hơn sẽ khiến người còn lại thấy bị tổn thương, bị bỏ rơi và sinh ác cảm với nhau hơn.

Nhiều anh có người chủ trương phải bên mẹ vì mẹ chỉ có một mà vợ thì có thể mất người này, lấy người khác. Những người này vì bên mẹ mà sẵn sàng trách mắng vợ bất kể mẹ sai hay đúng. Như thế là không nên bởi vì vợ chính là mẹ của các con mình, người sẽ vai trò và tác động lớn đến sự khôn lớn của các con anh.

Thứ ba, thay vào đó, các anh hãy trở thành cầu nối giữa mẹ và vợ để hóa giải mâu thuẫn giữa hai người phụ nữ này. Và thật ra, cũng chỉ có các anh mới là người có thể hóa giải mâu thuẫn đó mà thôi. Chính cách xử sự của người chồng sẽ quyết định mối quan hệ mẹ chồng - nàng dâu được cải thiện hay tiếp tục xuống dốc.

Khoa : Xã hội học

Vì thế, hãy thật khách quan và công bằng. Các anh phải có quan điểm riêng và phải biết phân biệt đúng, sai. Những điều đó sẽ khiến cả hai càng thêm quý trọng và nỗ lực phục các anh. Cũng vì thế mà họ sẽ nhường nhịn và cảm thông với nhau hơn.

Thứ tư, hãy học cách lắng nghe. Phụ nữ có nhu cầu tâm sự rất lớn. Khi mẹ và vợ có mâu thuẫn và họ tìm đến anh để tâm sự, các anh nên cố gắng lắng nghe cả hai.

Khi mẹ tâm sự, thật ra bà cũng chỉ muốn các anh biết “đạy vợ” và phải chia sẻ tình cảm cho bà nhiều hơn cho vợ. Vì thế, để mẹ vui lòng, các anh hãy nói với mẹ đại ý là con sẽ bảo lại vợ con.

Còn với vợ, khi họ kể cho các anh nghe những mâu thuẫn với vợ, không hẳn là họ muốn các anh phải bên họ đâu mà đôi khi chỉ để xả, để giải tỏa và tìm sự thông cảm, sẻ chia. Những lời an ủi, động viên của các anh sẽ khiến họ cảm thấy đỡ buồn hơn rất nhiều.

Hãy cư xử khéo léo để làm sao cả mẹ và vợ đều thấy các anh tôn trọng họ và yêu thương họ.

Đồng thời, sự lắng nghe sẽ giúp các anh có đầy đủ thông tin hai chiều để phân tích và có cách giải quyết hợp tình, hợp lý.

Thứ năm, khi đã nghe mẹ và vợ tâm sự, các anh hãy suy xét thật kỹ để tìm ra nguyên nhân và biết được ai đúng ai sai để có cách giải quyết hợp lý. Đừng vì bên mẹ mà bắt chửi sai trái mắng mỏ vợ, cũng không nên vì bên vợ mà có những lời không hay với mẹ. Vì như thế chỉ như đổ thêm dầu vào lửa.

Thứ sáu, trong trường hợp mẹ và vợ đôi co trực tiếp thì người chồng nên đưa giữa không nghiêng bên nào mà cố gắng tìm cách xoa dịu mâu thuẫn lúc đó như tìm

---

cách để mẹ và vợ tách nhau ra, đi đâu đó một lúc, rồi khi không có mẹ, bạn hãy dạy bảo vợ, còn khi không có vợ, bạn hãy lựa lời để khuyên mẹ.

IV. Kết luận

Dù ở thời đại nào gia đình cũng phải có nền tảng nguồn cội của nó, có lễ nghĩa, phép tắc và tôn ti trật tự, nề nếp gia phong đàng hoàng, kể cả cách đối nhân xử thế, giữa cha mẹ, con cái trong gia đình. Người phụ nữ là người giữ lửa trong gia đình. Quan hệ mẹ chồng – nàng dâu hòa thuận thì gia đình êm ấm, mẹ chồng – nàng dâu mâu thuẫn dẫn đến xung đột, cãi vã, đôi khi làm hạnh phúc gia đình tan vỡ. Vì vậy mối quan hệ mẹ chồng – nàng dâu không chỉ là vấn đề trong gia đình mà còn là vấn đề xã hội. Việc mẹ chồng đối xử cay nghiệt với nàng dâu và nàng dâu luôn đối phó với mẹ chồng không thể tồn tại mãi và thực tế đang có những thay đổi theo bước phát triển, nhịp sống văn minh của xã hội, ở đất nước ta.

NGUỒN TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Gia đình học, Đặng Cảnh Khang – Lê Thị Quý, Nhà xuất bản Chính trị - Hành chính.
2. Bài giảng môn Gia đình học
3. vietbao.vn
4. giadinh.net